

Asia: VN/16835/2024

Lausuntopyyntö etukäteismaksusta tuomioistuimissa

Lausunnonantajan lausunto

Miten katsotte etukäteismaksun vaikuttavan asianosaisen harkintaan asiansa saattamisesta tuomioistuimen ratkaistavaksi?

Esiselvityksessä kuvatulla tavalla etukäteismaksuun siirtyminen lisää asianosaisten harkintaa asian vireille panemiseen. Tämä on tärkeä tavoite kaikkien asian käsittelyprosessiin liittyvien tahojen resurssien käytön kannalta ja myös asianosaisen itsensä kannalta.

Merkittävin osan hyvinvointialueen päätöksistä on sosiaali- ja terveydenhuoltoon liittyviä asioita, joista oikeudenkäyntimaksua muutoksenhaussa ei peritä ja siten muutoksella ei olisi näissä vaikutusta.

Voidaan myös arvioida, että markkinaoikeudessa käsiteltäviin julkiseen hankintaan liittyvissä asioissa siirtymisellä etukäteismaksuun ei olisi oleellista vaikutusta.

Muutoksella olisi vaikutusta muun muassa hyvinvointialueen asukkaan harkitessa aluevalitusta. Näissä tilanteissa tavoite lisätä harkintaa ja etukäteismaksu on perusteltu ja oikeasuhtainen. On mahdollista, että esimerkiksi tekoälyn käytön lisääntyessä ns. aiheettomat muutoksenhaut, joissa vireillepanijalla ei ole todellista tai merkittävää oikeussuojan tarvetta, voivat lisääntyä. Tämän tilanteen ennakkoinnissa ja ehkäisemisessä etukäteismaksun käyttöönotto voi vaikuttaa.

Etukäteismaksu olisi hyödyllinen myös siitä näkökulmasta, että sillä varmistettaisiin asian vireillepanijan tietoisuus käsittelymaksusta, ettei se missään tilanteissa tulisi yllätyksenä. Koska lähtökohta tulee olla se, että säädetty maksu maksetaan ja sen maksamiseen tulee varautua, ei sen periminen etukäteen suurimmassa osassa tilanteita vaikuta henkilön taloudelliseen tilanteeseen. Luonnollisesti järjestelmässä tulee olla mahdollisuudet niiden tilanteiden käsittelyyn, joissa käsittelymaksuun liittyy poikkeusmenettelyjä.

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Tämän hetkisen tilanteen perusteella etukäteismaksulla ei olisi kovin suurta merkitystä hyvinvointialueen toiminnassa, mutta kuten edellä todetaan, voi tilanne muuttua ja Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue kannattaa etukäteismaksun valmistelun jatkamista. Yleisesti voi todeta, että on tarpeen kehittää ja ottaa käyttöön menettelyjä (tarvittaessa lainmuutoksilla), joilla voidaan

vaikuttaa siihen, että viranomaisten resursseja voidaan käyttää tarkoituksenmukaisella tavalla ja näin varmistaa, ettei esim. käsittelyajat veny kohtuuttomiksi.

Ollila Regina
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue